

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ

Олександр МОРГУНОВ

Олександр Моргунов
2024

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ
«МАГІСТР» за спеціальністю 053 Психологія для окремих категорій осіб зі
спеціальними умовами участі у конкурсному відборі**

Програма обговорена і схвалена на
засіданні Приймальної комісії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
протокол № 3 від 29 квітня 2024 року

Голова фахової атестаційної комісії
доктор юридичних наук, с.н.с.

Василь БЕРЕЗНЯК

Дніпро-2024

Програма фахового іспиту для кандидатів на здобуття освітнього ступеня магістра, спеціальність 053 Психологія, кафедра психології та педагогіки, Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти/Розробники: завідувач кафедри психології та педагогіки Корнієнко В.В., професор кафедри психології та педагогіки Савіщенко В.М., професор кафедри психології та педагогіки Сергієні О.В. За заг. ред. Корнієнко В.В., Савіщенко В.М., Сергієні О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2024 р. 11 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні фахової атестаційної комісії, протокол № 1 від 24.04.2024.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Зміст вступного іспиту.....	7

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена на підставі та відповідно до нормативно-правових актів у сфері освіти.

Програма складається з пояснювальної записки; змісту вступного випробування, що охоплює перелік розділів із зазначенням положень, понять і категорій, що підлягають засвоєнню, та списку рекомендованої літератури для підготовки до вступного випробування.

Зміст програми вступного випробування для кандидатів на навчання в магістратурі Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ для вступу на базі освітнього ступеня «бакалавр» містить 4 розділи: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Юридична психологія», «Конфліктологія».

Мета вступного випробування полягає у визначенні рівня знань вступників з загальнотеоретичної та провідних галузевої юридичних дисциплін, а також з'ясуванні їх спроможності засвоювати зміст відповідних навчальних програм для здобуття вищої освіти другого освітнього ступеня.

Вступне випробування має комплексний, синтетичний характер та орієнтований на виявлення знань, умінь і навичок вступників.

Під час вступного випробування абітурієнт повинен продемонструвати знання:

- 1) основних положень з навчальних дисциплін:
 - загальної психології,
 - соціальної психології,
 - юридичної психології,
 - конфліктології;
- 2) понятійно-категоріальний апарат навчальних дисциплін:
 - психіка;
 - психічні процеси;
 - психічні стани;
 - психічні властивості;
 - особистість;
 - психологічна структура особистості;
 - спілкування;
 - комунікативна компетентність;
 - інститути правової соціалізації;
 - конфлікт.

Вступні випробування проходять в очному формі.

Для окремих категорій вступників зі спеціальними умовами участі у конкурсному відборі індивідуальна усна співбесіда може проводитись дистанційно за рішенням закладу вищої освіти.

Максимально можливий результат особи, яка складає комплексний екзамен 200 балів. Кожне питання оцінюється від 0 до 100 балів.

Вимоги щодо рівня сформованості знань, умінь та навичок студента:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

СК12. Здатність проектувати, організовувати та надавати психологічно ефективну допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

СК14. Здатність використовувати психотехнології в процесі міжособистісної взаємодії для психопрофілактики та психокорекції людських взаємовідносин, в тому числі для психологічної підтримки співробітників силових структур під час виконання ними своїх обов'язків.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з

використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР20. Проєктувати, організовувати та надавати психологічно ефективну допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

ПР22. Здійснювати психологічний супровід діяльності сектору безпеки та оборони.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ.

1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ.

Предмет психології як науки. Структура, завдання та стан сучасної психології. Основні етапи розвитку уявлень про предмет психології. Місце психології в системі наук. Основні галузі психології. Метод спостереження та його види. Характеристика експерименту як методу дослідження. Методи опитування. Діагностичні методи: тест та його види.

Психіка і свідомість. Розвиток свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.

Загальне поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори, рецептори. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності відчуттів. Властивості відчуттів.

Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймання. Ілюзії, галюцинації та їх причини. Класифікація та види сприймання.

Поняття про пам'ять. Зв'язок пам'яті людини з її здібностями. Природа пам'яті: теорії і закони пам'яті. Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу, за переважаючим аналізатором, за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється, за характером участі волі. Процеси і закономірності пам'яті: запам'ятовування, відтворення, збереження, забування. Індивідуальні особливості пам'яті.

Загальна характеристика мислення. Зв'язок мислення з мовою, мовленням та чуттєвим пізнанням людини. Розумові операції: аналіз синтез абстрагування, узагальнення, порівняння, класифікація, систематизація. Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу: поняття, судження, умовиводи. Класифікація та види мислення: за змістом, залежно від змісту завдань, до розв'язання яких воно застосовується, за характером завдань, за ступенем новизни й оригінальності. Індивідуальні відмінності у мисленні людини.

Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Фізіологічна основа уяви. Процеси, основні прийоми створення образів уяви. Класифікація та види уяви. Функції уяви. Індивідуальні особливості уяви. Уява і творчість.

Поняття про емоції та почуття. Функції емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Емоційні стани.

Поняття про волю. Функції волі. Теорії волі. Воля як вища психічна функція.

Поняття особистості у психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Самооцінка. Рівень домагань. Самоповага.

Потреби як внутрішнє джерело активності особистості. Види потреб та їх характеристика. Розвиток потреб. Спрямованість особистості. Мотиви і мотивація. Класифікація мотивів. Установка, види установок. Інтереси особистості їх природа. Світогляд, переконання і ідеали особистості та їх роль у становленні особистості. Формування та розвиток особистості.

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту.

Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру.

Поняття про здібності. Види здібностей та їх характеристика. Якісна та кількісна характеристика здібностей. Загальні та спеціальні здібності, їх структура.

2. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ.

Предмет соціальної психології. Етапи становлення соціальної психології. Методи соціальної психології. Проблема особистості в соціальній психології. Етапи входження особистості в групу. Зміст, механізми та інститути соціалізації особистості. Етапи та структура процесу соціалізації. Первинна та вторинна соціалізація. Соціальна психологія груп. Характеристика великих соціальних груп. Ознаки та структура великих соціальних груп, їх класифікація. Стихійні групи. Особливості натовпу, маси, публіки. Поняття малих соціальних груп та підходи до їх класифікації.

Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи. Діагностичні можливості соціометричного методу та процедури проведення соціометрії. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі. Групова динаміка та групові процеси. Механізми групової динаміки. Групова згуртованість.

Психологія спілкування. Поняття «керівник та «лідер». Теорії лідерства. Сучасні класифікації типів керівництва. Поняття спілкування, його зміст та цілі. Функції спілкування. Комунікативна та перцептивна сторони спілкування. Види та рівні спілкування. Індивідуальні типи спілкування.

3. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ.

Правова психологія. Компоненти правової поведінки (норми права, норми моралі, норми групи).

Кримінальна психологія. Історія класифікації типів злочинців. Розподіл злочинців по об'єкту злочинного посягання. Основні принципи складання психопортрета невідомого злочинця. Критерії складання сучасної класифікації типів злочинців. Критерії складання сучасної класифікації злочинних груп.

Судова психологія. Основні питання, що вирішуються судовим експертом – психологом. Компетенції судового експерта-психолога в цивільному судочинстві. Компетенції судового експерта-психолога в кримінальному процесі.

Пенітенціарна психологія. Предмет і завдання пенітенціарної психології.

4. КОНФЛІКТОЛОГІЯ.

Поняття конфлікту. Складові конфлікту: проблема, конфліктна ситуація, інцидент, учасники. Підходи до аналізу конфліктних ситуацій: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний. Типи конфліктів: конструктивні та деструктивні. Уявне та реальне розв'язання конфлікту.

Конфлікт в історії суспільної думки. Предмет, методи і структура конфліктології. Напрямки розвитку сучасної світової конфліктології. Конфліктологія як міждисциплінарна галузь суспільствознавства. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень в конфліктології. Теоретичний та емпіричний рівні конфліктології. Методологія аналізу, тлумачення інтерпретації теоретичних і емпіричних даних досліджень. Вимоги до методів конфліктологічного дослідження. Функції конфліктології суспільстві. Зв'язок конфліктології з циклом юридично-правових наук.

Теоретичні джерела концепції конфлікту. Основні концепції сучасної зарубіжної теорії конфліктології. Зміни епох - зміни конфліктологічної парадигми. Конфліктологічний і функціональний підходи в теорії конфліктології. Становлення конфліктології як науки в Україні. Наукові конференції з питань конфліктології в Україні 1994-1996 р.р. та їх наукове значення. Існуючі наукові визначення конфлікту. Специфічні особливості, характеризуючий конфлікт. Структурні елементи конфлікту. Суб'єкт і об'єкт конфлікту. Мотивація конфлікту. Автономія конфлікту. Правила найбільш ефективного вивчення конфліктної ситуації (В.А. Шейнов). Онтологічні підстави конфліктів.

Конфліктна проблема. Конфліктний інтерес. Конфліктна ситуація. Картографія конфлікту. П'ять типів діагнозу конфліктів за Х. Бродалем. Психодіагностика конфліктних ситуацій. Учасники конфлікту: опонент, противник, ворог, прихильник тощо.

Фази конфлікту: латентна, демонстративна, агресивна, батальна. Ескалація конфлікту. Рецидив. Реверсія конфлікту. Характерні риси об'єктивної конфліктної ситуації. Усвідомлення конфліктної поведінки і перехід до вирішення конфлікту. Типологія конфліктів за кількістю людей, які приймають участь у конфлікті. Конфлікти в системі управління.

Класифікація конфліктів за причинами, ступенем тривалості. Типологія конфліктів за напрямком комунікації. Типологія конфліктів за станом. Визначення внутрішньоособистісного конфлікту В.Вундтом, К. Роджерсом, С. Л. Рубінштейном та іншими. Внутрішньоособистісний конфлікт з боку різних галузей психології: в педагогічній психології, в патопсихології, психоаналізі, в інших науках. Трактують причин внутрішньоособистісного конфлікту А.Адлером, К. Хорні, Е. Еріксоном. Структура конфлікту.

Аналіз і виключення причин конфлікту. Підтримка співпраці. Соціальне партнерство. Наявність норм. Культура розв'язання конфлікту. Прийоми приглушення конфлікту. Посередництво. Способи реагування на конфлікт (за Томасом): ухилення, згладжування, примус, компроміс, розв'язання. Алгоритми розв'язання конфлікту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Загальна психологія

1. Загальна психологія: навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка К.: ЦУЛ, 2012. 296 с.
2. Загальна психологія: Підручник / за ред. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2012. 464 с.
3. Загальна психологія: Практикум. / В. Волошина, Л. Долинська, С. Ставицька, О. Темрюк. К: Каравелла, 2013. 280 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко; Міжрегіональна академія управління персоналом. 3-тє вид., стер. К. : МАУП, 2007. 256 с.
5. Основи психології: Підручник для студ. вищих навч. закл. / О.В. Киричук (заг.ред.), В.А. Роменець (заг.ред.). 6-те вид., стер. К.: Либідь, 2006. 632 с.
6. Практикум із загальної психології / Т.М. Зелінська, І.М. Михайлова навчальний посібник. К.: Каравела, 2010. 272 с.

Соціальна психологія

1. Ануфрієва Н.М. Соціальна психологія: Навч.-метод. посібник / Н.М. Ануфрієва, Т.М. Зелінська, Н.О. Єрмакова. К.: Каравела, 2009. 216 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія: навч. посібник / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. К.: Знання, 2008. 275 с.
3. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія. Видавництво «Центр навчальної літератури», 2017. 396 с.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене / В.В. Москаленко. К.: Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: Навчальний посібник / Орбан-Лембрик Л.Е. Чернівці: Книги ХХІ, 2010. 528 с.
6. Практикум із соціальної психології. Навчальний посібник / [Укладачі. Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова., А.Е. Демерс]. К.: Каравела, 2015. 232 с.

Юридична психологія

1. Бєдь В.В. Юридична психологія : навч. посіб. Київ, 2018. 376 с.
2. Бочелюк В.Й., Денисова Т.А. Кримінально-виконавча психологія: підручник. Київ. Істина, 2008. 328с.
3. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія : підруч. Для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ, «Видавничий Дім «Ін Юре», 2010. 421 с.
4. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Підручник. Харків.: Право, 2008. 240 с.

Конфліктологія

1. Ващук В.М. Конфліктологія. К.: Знання, 2003. 302 с.
2. Конфліктологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів юридичних спеціальностей/ За ред. Л.М.Герасіної та М.І.Панова. Харків: Право, 2002. 256 с.